

SORU BANKASI

5 SINIF

Soruya Bak

Ortak Ol

Rengini Gör

SORFLIX

TÜRKÇE

Yeni Nesil
Sorular

MEB
Sınav
Tarzi

Video Çözümlü

Beceri
Temelli

Mantık
Muhakeme

 EYG
YAYINLARI

YAYINA HAZIRLIK

İçerenköy Mah. Askent Sk.
Kosifler İş Merkezi No:3B K:1
Ataşehir/İstanbul

T: +90 216 232 23 28

www.eygyayinlari.com

YAYINCI SERTİFİKA NUMARASI

48036

Copyright © 2021

International Teachers Development Center Turkey Eğitim Hizmetleri A.Ş.

Bu kitabın tamamının ya da bir kısmının, yayıncının yazılı izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılması, yayımlanması, depolanması ve dağıtılması yasaktır.

Bu kitabın tüm hakları, International Teachers Development Center Turkey Eğitim Hizmetleri A.Ş.'ye aittir.

5. SINIF TÜRKÇE

ISBN

978-625-44446-8-5

BASKI BİLGİLERİ

1. Baskı 2021

BASKI YERİ

ENT MATBAA YAYIN REKLAM SANAYİ VE TİCARET ANONİM ŞİRKETİ

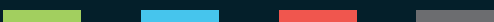
Merkez Efendi Mah. Mevlana Cad. Tercüman Sitesi.

A-8 Blok No.:118 Kapı No.:54 Kat:13

Zeytinburnu/İSTANBUL

MATBAA SERTİFİKA NO

48213

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma! Sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak!

Çatma, kurban olayım çehreni ey nazlı hilâl,
Kahraman ırkıma bir gül... Ne bu şiddet bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl;
Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın, bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim; bendimi çiğner, aşarım;
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garb'ın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar;
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imânı boğar,
"Medeniyet!" dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş! Yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın...
Kim bilir, belki yarın... belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri "toprak!" diyerek geçme, tanı!
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehid oğlusun, incitme, yazıktır atanı:
Verme, dünyâları alsan da, bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki fedâ?
Şühedâ fışkıracak toprağı sıksan, şühedâ!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Hudâ,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyâda cüdâ.

Ruhumun senden, İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin ma'bedimin göğsüne nâ-mahrem eli;
Bu ezanlar - ki şehâdetleri dînin temeli -
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder - varsa - taşım;
Her cerihamdan, İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır rûh-u mücerred gibi yerden na'sım!
O zaman yükselerek arşa değer, belki, başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl:
Hakkıdır, hür yaşamış, bayrağımın hürriyet;
Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklâl.

Mehmet Âkif Ersoy

Eğitim, kültür ve bilgi aydınlığa
açılan en geniş penceredir.

K. Atatürk

ÖN SÖZ

Sevgili Öğrencilerimiz,

Derslerde ve sınavlarda başarılı olabilmek için akademik olarak yeterli bilgi düzeyine sahip olmanın yanı sıra çok sayıda soruyu anlayarak çözmek gerekir. “EYG Yayınları SORFLIX Soru Bankası” sizlere en üst düzeyde fayda sağlayacak, verdiğiniz emeklerin karşılığını fazlasıyla alacağınız bir bilgi birikim düzeyine ulaştıracaktır.

Bizler bu kitabı her biri alanında uzman olan yazarlarımızla birlikte, soruları hazırlarken MEB’in geçmiş dönemde yapmış olduğu sınavların sorularını ve siz sevgili öğrencilerimizin okul ders kitaplarındaki kazanımları göz önünde bulundurarak, özenle hazırlamaya çalıştık.

Kitabımız dört ayrı başlıkta hazırlanmıştır:

Soruya Bak: Bu kısımda sınavda çıkmış sorulara benzer örnek sorular ve çözümleri yer almaktadır. Örnek soruların farklı çözüm şekilleri ile verilmeye çalışıldığı bu bölümde, “anahtar bilgiler” ile de hatırlatıcı ipuçlarına yer verilmiştir.

Ortak Ol: Bu aşamada ilk bölümde öğrenilen bilgiler ışığı altında yeni nesil sorularla öğrenciler baş başa bırakılmaktadır. Aynı zamanda kare kod uygulaması ile de soru çözümleri verilmektedir.

Rengini Gör: Bu bölümde yeni nesil sorularımız üç farklı renk ile zorluk düzeylerine göre ayrılmıştır. Yeşil renk ve bir yıldızlı sorular kolay yeni nesil, mavi renk ve iki yıldızlı sorular orta yeni nesil, kırmızı renk ve üç yıldızlı sorular ise zor düzey yeni nesil soruları ifade etmektedir. Her konu için hazırlanmış bu testler de, farklı zorluk düzeyine sahip renklendirilmiş soruları bulacaksınız. Buradaki amaç öğrencinin doğrularındaki yoğunluğun hangi renkte toplandığını görmektir. Böylelikle çözülemeyen soru tarzları üzerine yoğunlaşılabilir. Buradaki soruların çözümlerine de kare kod uygulaması üzerinden de ulaşılabilir.

Ünite Değerlendirme Testleri: Her ünite sonunda yer alan bu bölüm ünitenin genelini taradığı gibi aynı zamanda kendinden önceki üniteleri de içine alacak sarmal bir şekilde düzenlenmiştir. Bu bölümde ki sorulara da kare kod uygulaması ile dijital destek sağlanmıştır.

Yayınlımızın hazırlanmasında emeği geçen herkese teşekkür eder, bu kitabın tüm öğrencilerimize başarı getirmesini dileriz.

EYG Yayınları

İÇİNDEKİLER

ÜNİTE 1: SÖZCÜKTE ANLAM 7

ÜNİTE 2: CÜMLEDE ANLAM 23

ÜNİTE 3: PARÇADA ANLAM 41

ÜNİTE 4: YAZIM BİLGİSİ 83

ÜNİTE 5: EK - KÖK - SÖZCÜK YAPISI 127

ÜNİTE 6: SÖZ SANATLARI - METİN TÜRLERİ 149

CEVAP ANAHTARI 187

TÜRKÇE

ÜNİTE 1

SÖZCÜKTE ANLAM

Okulda düzenlenecek gösteride sahne alacak öğrencilerden biri de Eren'di. Gitar çalacak ve şarkı söyleyecekti. Son akşam, şarkısını tekrar etmek için gitarını hazırlamıştı ki:

– “Eyvah, ne yapacağım şimdi, notaları bulamazsam yanarım!” diyerek telaşlandı Eren. Çünkü notaların yazılı olduğu kâğıt, bıraktığı yerde değildi. Dağınık masasını, çekmeceleri tekrar tekrar aradı. Sanki kâğıt kuş olup uçmuştu.

1, 2 ve 3. soruyu yukarıdaki metne göre çözünüz.

Örnek 1

Yukarıda metinde geçen “çalmak” sözcüğünün anlamı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bir müzik aracını kullanmak
B) Başkasının malını gizlice almak
C) Andırmak, benzemek
D) Birinin zamanını almak

Çözüm 1

Cümlede geçen “çalmak” sözcüğü “müzik aleti kullanmak” anlamında olduğu için:

Cevap: A seçeneğidir.

Örnek 2

Metinde altı çizili sözcüklerden hangisi mecaz anlamda kullanılmıştır?

- A) dağınık
B) telaşlandı
C) notaları
D) yanarım

Çözüm 2

Seçeneklerdeki “yanarım” sözcüğü “Ateş durumuna geçmek, tutuşmak” anlamında değil, gerçek anlamından tamamen uzaklaşarak “sıkıntılı bir durumda kalmak” anlamında kullanıldığı için:

Cevap: D seçeneğidir.

Örnek 3

Bu metinle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) “sahne” sözcüğü terim anlamlıdır.
B) “almak” sözcüğü gerçek anlamdadır.
C) “yanmak” sözcüğü mecaz anlamdadır.
D) “nota” sözcüğü terim anlamlıdır.

Çözüm 3

Almak sözcüğünün gerçek anlamı “bir nesneyi bulunduğu yerden ayırmak”tır. Bu metindeki “sahne almak” ifadesi “sahneyi bulunduğu yerden ayırmak” değil, “sahnede gösteri yapmak” anlamında kullanıldığı için gerçek anlamda değil, mecaz anlamdadır.

Cevap: B seçeneğidir.

Anahtar Bilgi

Çok anlamlılık

Sözcükler cümle içerisinde farklı anlamlar ifade edecek şekilde kullanılabilirler. Kullanıldıkları cümleye göre yeni anlamlar kazanabilirler.

Örneğin “**düşmek**” sözcüğünü ele alalım:

“**Olgunlaşan meyveler yere düşmüş**” cümlesinde “Yerçekiminin etkisiyle bulunduğu yerden aşağıya doğru inmek” anlamında kullanılmış.

“**Babasından ona bir tarla düştü**” cümlesinde “miras kalmak” anlamında kullanılmış.

“**Bu sene evlerin değeri çok düştü**” cümlesinde ise “azalmak, eksilmek” anlamında kullanılmış.

Verilen örneklerden de anlaşılacağı gibi bir sözcüğün cümle içinde farklı anlamlarda kullanılmasına “çok anlamlılık” denir.

Anahtar Bilgi

Gerçek Anlam (Temel Anlam):

Sözcüğün aklımıza gelen ilk anlamına gerçek anlam denir ve sözlükteki ilk anlamdır.

“**Soğuk** su içersen hastalanırsın.”

“Top oynarken okulun camını **kırmişlar**.”

Mecaz Anlam:

Sözcüğün gerçek anlamından tamamen uzaklaşarak yeni bir anlam kazanmasıdır.

“**Soğuk** tavırları ile herkesi üzdü.”

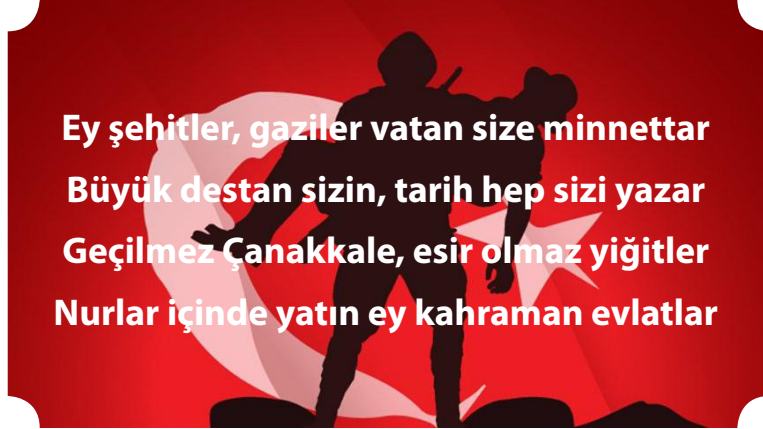
“Bu davranışınla kalbimi **kırdın**.”

Terim Anlam:

Bir sözcüğün bilim, sanat, edebiyat, tıp, spor veya bazı meslekler içerisinde kazanmış olduğu anlamlardır.

“Üçgenin **açı**larını öğrendik.”

“Soğan **hücre**sini inceledik.”

4 ve 5. soruyu yukarıdaki metne göre çözünüz.

Örnek 4

Yukarıda verilen dörtlükte geçen “vatan” sözcüğünün eş anlamlısı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) toprak B) köy C) yurt D) şehir

Çözüm 4

“Vatan” sözcüğü ile eş anlamlı olan yani aynı anlama gelen “yurt” sözcüğüdür. Bu yüzden, Cevap: C seçeneğidir.

Anahtar Bilgi

Eş anlamlılık:

Eş anlamlı kelimeler, yazılışları ve okunuşları farklı olmasına rağmen aynı anlamı taşıyan kelimelerdir. Eş anlamlı sözcükler birbirlerinin yerine kullanılabilir.

Örnek 5

Bu metinle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) “yazar” sözcüğünün zıt anlamlısı “yazmaz”dır.
B) “olmaz” sözcüğünün zıt anlamlısı “olur”dur.
C) “esir” sözcüğünün zıt anlamlısı “tutsak”tır.
D) “büyük” sözcüğünün zıt anlamlısı “küçük”tür.

Çözüm 5

A ve B seçeneklerinde olumlu ve olumsuz sözcükler, C seçeneğinde eş anlamlı sözcükler, D seçeneğinde zıt anlamlı sözcükler verildiği için;

Cevap: D seçeneğidir.

Anahtar Bilgi

Zıt anlamlılık:

Anlamca birbirinin karşıtı olan, birbiriyle çelişen kelimelere zıt anlamlı kelimeler adı verilir.

Bir sözcüğün olumsuz, o sözcüğün zıt anlamlısı değildir.

- gelmek – gelmemek (olumsuzu)
- gelmek – gitmek (zıt anlamlısı)

PÜF NOKTA

“Bazı durumlarda eş anlamlı sözcükler birbirinin yerini tutmayabilir.”

Örnek 6

Aşağıdakilerden hangisinde “kara” sözcüğü yerine “siyah” sözcüğü getirilmesi hatalı olur?

- A) Gökyüzünü kara bulutlar kapladı.
- B) Kara haber tez duyulur.
- C) Kara tüylü ördekler gölde yüzüyor.
- D) Telefonun ekranında kara lekeler oluştu.

Çözüm 6

Atasözleri ve deyimler gibi kalıplaşmış sözlerde sözcüklerin yerine eş anlamlı da olsa başka sözcükler kullanılamaz. Bu yüzden, Cevap: B seçeneğidir.

Anahtar Bilgi

Yazılış ve okunuşları aynı olan; ama anlamları birbirinden farklı olan sözcüklere **eş sesli (sesteş)** sözcükler denir.

Örnek 7

Kız kardeşine kızdı, kötü sözler söyledi.

Aşağıdaki sözcüklerden hangisi bu cümledeki altı çizili sözcükler gibi farklı anlamda kullanılabilir?

- A) gir
- B) kış
- C) kaz
- D) çiz

Çözüm 7

Cümledeki “kız” sözcüğü hem insan hem “kızmak, sinirlenmek” anlamında kullanılmıştır. Aynı şekilde “kaz” sözcüğü de hem hayvan hem de kazı yapma işi olarak kullanılabilir.

Cevap: C seçeneğidir.

1. Eren, Türkçenin doğru kullanımı ile ilgili aşağıdaki konuşmayı yapmıştır.

(1) Dilimizi doğru kullanmak bizim için çok önemli olmalıdır. (2) Türk dilinin kurallarını iyi derecede öğrenmek zorundayız. (3) Bu nedenle günlük yaşantımızda büyük zorluklarla karşılaşırız. (4) Aksi halde yanlış anlaşılmalara ortaya çıkacaktır.

Eren

Sınıf arkadaşı Bahar, Eren'i bir konuda uyarmıştır.

Bahar

Düşüncenin akışına göre "kolaylık" sözcüğünün zıt anlamlısının yer aldığı cümle konuşmanın son cümlesi olmalıdır.

Buna göre Eren, hangi iki cümlenin yerini değiştirmelidir?

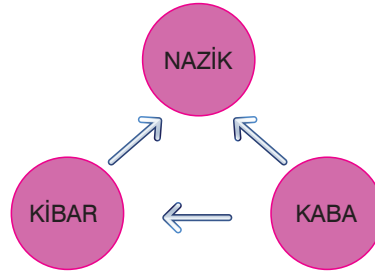
A) 1 ve 2

B) 2 ve 3

C) 3 ve 4

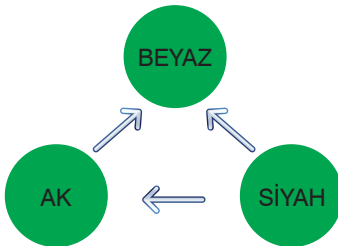
D) 1 ve 4

- 2.

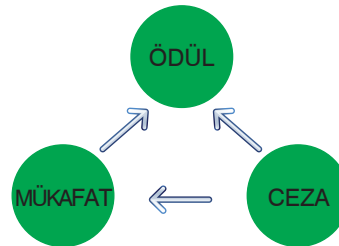

Yukarıda verilen sözcükler arasındaki anlam ilişkisi aşağıdakilerden hangisinde yoktur?

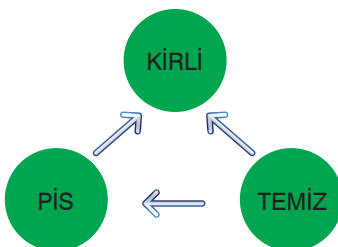
A)

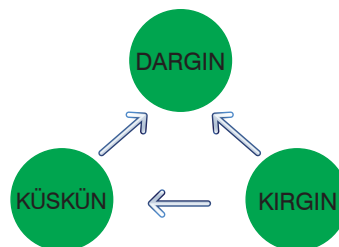
B)

C)

D)

3.

Gölide yazılı olan cümledeki altı çizili sözcükler için hangi balık doğru bilgi vermiştir?

A)

Terim anlamlıdır.

B)

Eş anlamlıdır.

C)

Zıt anlamlıdır.

D)

Sesteştir.

4. Eyelerinin önü asma
Bağlara mendil asma.
Geçip gitme selamsız
Bana yüzünü asma.

Şiirde geçen altı çizili sözcüklerden hangisi eş sesli değildir?

A) ev

B) asma

C) bağ

D) yüz

5.

R A H A T I

Heceleri karışık olarak verilen sözcüğün eş anlamlısı hangi cümlede kullanılmıştır?

- A) Yeni aldığımız koltuklar çok rahattı.
B) Okul anılarımı yeniden hatırladım.
C) Herkes bu çocuğa acıyordu.
D) Bazı anılar hiç unutulmuyor.

6. ★ “üzüntü” sözcüğü ile “sevinç” sözcüğü zıt anlamlı sözcüklerdir.
■ “hasret” sözcüğü ile “özlem” sözcüğü eş anlamlı sözcüklerdir.
▲ “hızlı” sözcüğü ile “yavaş” sözcüğü eş anlamlı sözcüklerdir.
● “ödül” sözcüğü ile “ceza” sözcüğü zıt anlamlı sözcüklerdir.

Semboller ile gösterilen cümlelerin hangisinde yanlış bilgi verilmiştir?

A) ★

B) ■

C) ▲

D) ●

7.

SÖZCÜK	EŞ ANLAMLISI	ZIT ANLAMLISI
barış	sulh	♥
yarar	♣	zarar
★	pis	temiz

Tabloda sembollerle gösterilen boşluklara getirilecek sözcükler aşağıdakilerden hangisidir?

	♥	♣	★
A)	savaş	fayda	kirli
B)	huzur	yardım	güzel
C)	hüzün	iyilik	iyi
D)	sevgi	kötü	hoş

8. (I) Adrasan Koyu'nun sıcak ortamı, dünyanın en güzel yerlerinden biri. (II) Deniz kıyısındaki ıslak kumlarda yürümek çok büyük keyif veriyor. (III) Burada su öylesine berrak ki zemindeki taşlar bütün renkleriyle görülebiliyor. (IV) Kumsalda Caretta kaplumbağalarının yuvaları uzun yıllardır korunuyor.

Yukarıdaki metin için aşağıdaki yargılardan hangisi söylenmez?

- A) "I" numaralı cümlede zıt anlamlısı bulunan birden fazla sözcük kullanılmıştır.
B) "II" numaralı cümlede "yaş" sözcüğünün eş anlamlısı bulunmaktadır.
C) "III" numaralı cümlede yer alan sözcüklerden birinin zıt anlamlısı, yedi harfli bir sözcüktür.
D) "IV" numaralı cümlede yer alan sondan birinci sözcük, "asır" sözcüğünün anlamdaşdır.

9.

Bir sözcüğün olumsuzluğu, o sözcüğün zıt anlamlısı değildir.

Aşağıdaki atasözlerinden hangisini bu açıklamaya örnek gösterebiliriz?

- A) Az veren candan çok veren maldan.
B) Ak akçe kara gün içindir.
C) Akıllı düşman, akılsız dosttan hayırlıdır.
D) Akıllı köprü arayınca dek deli suyu geçer.

10.

Yılların yorgunluğu kır saçlarından anlaşılıyordu.

Gizem

Soğuk kış gecelerinde sıcak çay içilir.

Rabia

On iki yaş doğum günümü kutladık.

Mine

Yol boyunca hiç konuşmadan etrafı izledim.

Duygu

Yukarıdaki öğrencilerin hangisinin cümlesindeki altı çizili sözcük sesteş değildir?

- A) Gizem B) Rabia C) Mine D) Duygu

★ 1.
★
★

1. Tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır.
2. Bu ikiz kardeşlerin isimlerini hep karıştırıyorum.
3. Dünya'nın atmosferi farklı gazlardan oluşur.
4. Şemsiyesiz çıkınca yağmurda ıslandım.

Beyza, Ayça, Bahar ve Eren sınıf tahtasına yukarıdaki cümleleri yazdılar.

Bu cümleleri kimin yazdığı ile ilgili bilinenler şunlardır:

- ❖ Bahar, cümlesinde terim anlamlı sözcük kullanmıştır.
- ❖ Eren, cümlesinde mecaz sözcük kullanmıştır.
- ❖ Beyza, cümlesinde "ayırt edememek" anlamında bir sözcük kullanmıştır.
- ❖ Ayça, cümlesinde gerçek anlamlı bir sözcük kullanmıştır.

Buna göre tahtadaki cümlelerin kimler tarafından yazıldığı doğru olarak verilen seçenek hangisidir?

	1	2	3	4
A)	Ayça	Beyza	Bahar	Eren
B)	Bahar	Eren	Beyza	Ayça
C)	Eren	Beyza	Bahar	Ayça
D)	Beyza	Eren	Ayça	Bahar

★ 2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "kadar" sözcüğü cümleye "yaklaşık, civarında" anlamı katmıştır?

- ★ A) Çiftliğimizde yüz kadar koyunumuz var.
- B) Akşama kadar bu işi yetiştirmeliyim.
- C) Onun kadar cimri birini daha görmemişim.
- D) Gerçek, hiçbir zaman yalan kadar acıtmaz.

★ 3.
★
★

Seksek oynarım kocaman dairelerle,
Halay çekerim coşkulu üçgenlerle.
Derin uykulara dalarım kareler ülkesinde,
Eşit uzaklıktaki noktalarla oynarım.

Bu şiirle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) “üçgen” sözcüğü terim anlamlıdır.
- B) “kocaman” sözcüğü gerçek anlamdadır.
- C) “derin” sözcüğü mecaz anlamdadır.
- D) “oynamak” sözcüğü terim anlamlıdır.

★ 4.
★
★

Eda

Atatürk'ün saçları güneş kadar sarıydı.

Sude

Türkiye'nin geleceğini aydınlatan bir ışık oldu.

Mert

19 Mayıs 1919'da Kurtuluş Savaşı'nı başlatmıştır.

Ali

Türk milleti Atatürk'ü asla unutmayacaktır.

Atatürk hakkında konuşan öğrencilerden hangisi mecaz anlamı bir sözcük kullanmıştır?

- A) Eda
- B) Mert
- C) Sude
- D) Ali

- ★ 5. Masmavi gözleri herkesi etkilerdi.
 ★ Bugün mikroskopla hücre inceledik.
 Sözlerimle arkadaşlarımı kırdığım için özür dilerim.

Çiçekli sembollerle gösterilen cümlelerdeki altı çizili sözcüklerin anlam özellikleri hangi seçenekte doğru verilmiştir?

			
A)	Gerçek Anlam	Gerçek Anlam	Mecaz Anlam
B)	Gerçek Anlam	Terim Anlam	Mecaz Anlam
C)	Mecaz Anlam	Gerçek Anlam	Terim Anlam
D)	Mecaz Anlam	Terim Anlam	Gerçek Anlam

- ★ 6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde **ikileme** cümleye “gereksiz, işe yaramaz” anlamı katmıştır?
 ★
- A) Araba, çamura **bata çıka** yolda ilerliyordu.
 B) Sınıfta resmen **horul horul** uyudu.
 C) İçeri **paldır küldür** giren çocuklara ben de sinirlendim.
 D) Bodrumdaki **ıvır zıvırları** toplayıp çöpe attık.

- ★ 7. Aşağıdaki atasözlerinden hangisi hem mecaz hem de gerçek anlamlıdır?
 ★
 ★
- A) Deveden büyük fil var.
 B) Rüzgâr eken fırtına biçer.
 C) Borç yiğidin kamçısıdır.
 D) Minareyi çalan kılıfını hazırlar.

★ 8.
★

yatmak

nesnesiz (nesne almayan) eylem

1. bir yere ya da bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak.
2. uyumak ya da dinlenmek ereğiyle yatağa girmek ya da bir yere uzanmak.
"Serseriler park banklarında yatıyorlar"
3. hastalık yüzünden yatakta ya da hastanede kalmak.
"Bir hafta hastanede yatmıştı"
4. geceyi bir yerde geçirmek.
"Bugün yolda yatacağız, oraya ancak yarın ulaşırız"
5. yatay ya da yataya yakın duruma gelmek, eğilmek.
"Üzerine basılan otlar yatmış"
6. alıcısı çıkmamak, satılmamak, beklemek.
"Mallar dükkânda yatıyor"
7. işlemez, çalışmaz durumda kalmak, işsiz beklemek.
"Kamyon iki gündür yatıyor"

Yanda "yatmak" sözcüğünün sözlükteki bazı anlamları gösterilmiştir.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "yatmak" sözcüğü bu anlamlardan farklı bir anlamda kullanılmıştır?

- A) Kedi, sobanın kenarına yatmış uyuyor. B) Doludan zarar gören ekinler yatmış.
C) Şampiyonluk bu sene de yattı. D) Sabah okula gideceksin, yat artık.

★ 9.
★
★

Mecaz Anlam	1	Sözcüğün gerçek anlamından tamamen uzaklaşmasıdır. ❖ Diş hekimi köprü tedavisi önerdi.
Gerçek Anlam	2	Sözcüğün aklımıza gelen ilk anlamıdır. ❖ Derenin üzerindeki köprü çok eski.
Terim Anlam	3	Sözcüğün özel ve belirli bir kavramı ifade eden anlamıdır. ❖ Sevgi her engeli aşar, gönül köprüleri kurar.

Hazırladığı görseldeki cümlelerin yerlerinde hata olduğunu fark eden Furkan, hangi cümlelerin yerini değiştirmelidir?

- A) 1 ile 2 B) 1 ile 3 C) 2 ile 3 D) 2 ile 1

★ 10.
★

bıkmak I	usanmak II	dilemek III
bezmek IV	istemek V	yılmak VI

Yukarıdaki sözcüklerden hangileri anlam bakımından diğerlerinden farklıdır?

- A) I ve II B) III ve IV C) V ve VI D) III ve V

1.

Yukarıdaki afişte kaç tane sözcüğün zıt anlamlısı yoktur?

A) 1

B) 2

C) 3

D) 4

- 2.
- 1 ve 2. sözcükler arasında eş anlam ilişkisi vardır.
 - 1 ve 3. sözcükler arasında zıt anlam ilişkisi vardır.

Aşağıdakilerden hangisi yukarıdaki bilgiye uygun bir şekilde dizilmiştir?

	1. sözcük	2. sözcük	3. sözcük
A)	genç	yaşlı	ihtiyar
B)	iyi	kötü	çirkin
C)	yoksul	fakir	zengin
D)	sevgi	savaş	barış

3. Okulumuzda düzenlenecek olan afiş yarışmasının şartları aşağıdadır:

- Hazırlanacak afiş "sağlık" konulu olmalı.
- En az bir terim anlamlı sözcük kullanılmalı.
- "Kırlı" sözcüğünün zıt anlamlısı, "kuvvetli" sözcüğünün eş anlamlısı kullanılmalı.

Buna göre aşağıdaki afişlerden hangisi yarışmayı kazanır?

A)

B)

C)

D)

7. Türkçe öğretmeni Meral Hanım, sözcükte anlam konusunu işledikten sonra öğrencilerden cümle içerisinde gerçek anlam veya mecaz anlam ifade edecek sözcük kullanmalarını istemiş ve öğrenciler aşağıdaki cevapları vermiştir:

“Soğuk suda yüzdüğü için hastalandı.”

Merve

“Uçağa yetişemeyince bileti yandı.”

Mert

“Tatlı diliyle kendini sevdirmeyi başardı.”

Ayça

“Ağacın ince dalları kırılmış.”

Eren

Öğrencilerin cevaplarıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Merve'nin cümlesinde geçen sözcükler gerçek anlamlıdır.
- B) Mert'in cümlesinde geçen “yanmak” sözcüğü gerçek anlamda kullanılmıştır.
- C) Ayça'nın cümlesinde kullandığı “tatlı” sözcüğü mecaz anlamlıdır.
- D) Eren'in cümlesinde kullandığı “ince” sözcüğü gerçek anlamlıdır.

8.

Geçen yıl akan dereler bu yıl kurumuş.

Senin yaptığın sadece kuru gürültü.

Bu kuru şakaların kırıcı oluyor.

Kuru ekmek kırıntılarını kuşlara verdim.

Yukarıdaki kutucukların kaçında “kuru” sözcüğü mecaz anlamda kullanılmıştır?

- A) 1
- B) 2
- C) 3
- D) 4

9.

“Giden trenin ardından yaşlı gözlerle baktı.”

Yukarıdaki cümlede geçen eş sesli sözcük hangisidir?

- A) giden
- B) tren
- C) yaşlı
- D) göz

TÜRKÇE

ÜNİTE 2

CÜMLEDE ANLAM

Örnek 2

Aşağıdakilerden hangisini bu cümleden kesin olarak çıkarabiliriz?

- A) Eski evlerinde kiracıydılar.
- B) Önceki evleri daha küçüktü.
- C) Önceki evleri daha büyüktü.
- D) Başka bir şehirden yeni bir ev aldılar.

Çözüm 2

Öncekinden daha büyük bir eve taşındıklarına göre bu cümleden önceki evlerinin küçük olduğu sonucu çıkarılır.

Cevap: B seçeneğidir.

Anahtar Bilgi

Söyleyenin kendi düşüncesini, duygusunu veya beğenisini içeren, herkese göre değişiklik gösterebilen cümlelere öznel cümleler denir.

Söyleyenin duygu veya düşüncesini içermeyen; doğruluğu ya da yanlışlığı kişiden kişiye göre değişiklik göstermeyen cümlelere nesnel cümleler denir. Nesnel yargılar, araştırma sonucu ulaşılabilecek, **kanıtlanabilir** yargılardır.

Örnek 3

Ahmet

Ahmet'in bu cümlesini

Murat tamamladığında öznel,

Eda tamamladığında nesnel bir yargı oluşuyor.

Murat ve Eda'nın cümleleri hangi seçenekte doğru verilmiştir?

		
A)	çok başarılı.	önceki romanları kadar iyi.
B)	köy yaşamını konu almış.	çok hoşuma gitti.
C)	okuyana huzur veriyor.	kitapçılarda yerini aldı.
D)	merakla bekleniyor.	hiç sıkılmadan okunuyor.

Çözüm 3

Murat'ın sözleri kendi kişisel görüşünü içermeli. Eda'nın sözleri kanıtlanabilir olmalı.

Bu durumda;

Cevap: C seçeneğidir.

Anahtar Bilgi

Sebep – Sonuç cümleleri, bir eylemin veya durumun gerçekleşmesinin “nedenini” ve bu nedene bağlı olarak ortaya çıkan “sonuçları” içinde barındıran cümlelerdir.

İki bölümden oluşur, “**için, -dığı için, -den, -diğinden, -ince, çünkü, diye, ki**” gibi ek veya sözcüklerle birbirine bağlanır. Birinci bölüm neden (sebep), ikinci bölüm ise sonuç bildirir.

Örnek 4

I

Elektrik fişini prize yerleştirirken iletken kısmına elimizi temas ettirmemiz, elektrik akımına uğramamıza neden olur.

II

Elektrik fişini prize takarken veya çıkarırken kablodan tutup çekmek yanlıştır.

III

Elektrikli mutfak aletlerinin fişlerini ıslak el ile tutmaktan kaçınmamız gerekir.

IV

Elektrik kablolarının yıpranmış olup olmadığına dikkat etmeli ve güvenli kullanılmalıdır.

Yukarıdaki afişlerin hangisinde sebep-sonuç ilişkili cümle vardır?

A) I

B) II

C) III

D) IV

Çözüm 4

Elektrik akımına kapılmanın sebebi olarak elimizi iletken kısma temas ettirmek olarak gösterilen birinci görselde sebep ve sonuç cümlesi yazılmıştır.

Cevap: A seçeneğidir.

Anahtar Bilgi

Amaç-sonuç cümleleri, belli bir amacı gerçekleştirmeye yöneliktir. Sonuç bildiren bir yargı ile o sonucun hangi amaçla yapıldığını anlatan bir başka yargıdan oluşan cümlelerdir. Cümledeki bağlantı bölümüne **“amacıyla”** sözcüğünü getirebiliyorsa bu cümle amaç-sonuç cümlesidir.

“Seni görmek için geldim.” → “Seni görmek amacıyla geldim.”

Örnek 5

(I) Kırlangıçlar, soğuk bölgeler dışında dünyanın her yerinde yaşayabilirler. (II) Geniş-sivri kanatlı, çatal kuyruklu ve ötücü kuşlardır. (III) Yere fazla inmediklerinden dolayı havadaki sinek ve böceklerle beslenirler. (IV) Yavrularını beslemek için de havada yakaladıkları sinek ve böcekleri yem olarak götürürler.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinde “amaç” anlamı vardır?

A) I

B) II

C) III

D) IV

Çözüm 5

Kırlangıçların yuvalarına yem götürme amacının yavrularını beslemek olduğunu ifade eden IV. cümledir.

Cevap: D seçeneğidir.

Anahtar Bilgi

Bir durumun gerçekleşmesi başka bir durumun gerçekleşmesine bağlı ise bu cümlelere **koşul - sonuç (şart - sonuç) cümlesi** denir.

Cümlede koşul sonuç anlamı “-se, ise, -ince, -dikçe, mi, ama, üzere, yeter ki” gibi ekler veya sözcüklerle sağlanır.

Örnek 6

Mantı yapımı aşamasını anlatan aşağıdaki cümlelerin hangisinde eylemin gerçekleşmesi bir koşula (şarta) bağlanmıştır?

A) Su, yumurta, tuz ve unu geniş bir kaba koyup yoğurun.

B) Ne kadar uzun yoğursanız hamur o kadar rahat açılır.

C) Hamuru düz bir zeminde ne çok ince ne de çok kalın açın.

D) Daha kolay olması için üçgen şekli verebilirsiniz.

Çözüm 6

Hamurun rahat açılmasının koşulu (şartı) uzun yoğurmak olduğu için,

Cevap: B seçeneğidir.

Örnek 7

Okul bahçesinde voleybol oynadık.

Beyza

Çocukken oynadığımız oyunları özleyorum.

Eren

Akşam olduğu için oyunumuz yarım kaldı.

Bahar

Eskiden en çok mendil kapmaca oynardık.

Mert

Yukarıdaki öğrencilerden hangisi içinde duygu olan bir cümle kurmuştur?

A) Beyza

B) Eren

C) Bahar

D) Mert

Çözüm 7

Çocuklardan Eren, özlem duygusunu ifade etmiştir. Diğer cümlelerde duygu ifadesi yoktur.

Cevap: B seçeneğidir.

Anahtar Bilgi

KARŞILAŞTIRMA CÜMLELERİ

Birden fazla varlık, kavram ya da durumun karşılaştırıldığı cümlelerdir. Karşılaştırmada benzerlik, farklılık, üstünlük gibi değişik durumlar ifade edilir.

Karşılaştırma ilgisi “gibi, kadar, en, daha, çok, göre, fazla” gibi sözcüklerle kurulur.

Örnek 8

Bu filmi izlemiştim.

Konusunu unuttum.

Kerem'in söylediği cümleler aşağıdaki ifadelerden hangisi ile birbirine **bağlanamaz**?

A) çünkü

B) ama

C) fakat

D) ancak

Çözüm 8

İki cümle “çünkü” ifadesi ile bağlandığında anlam bozukluğu oluşacağı için,

Cevap: A seçeneğidir.

Anahtar Bilgi

GEÇİŞ VE BAĞLANTI İFADELERİ

İki düşünce arasında olumludan olumsuz düşünceye veya olumsuzdan olumlu düşünceye geçişi sağlayan ifadelerdir. Düşüncenin yönünü değiştiren bu ifadelere “ama, fakat, lakin, yalnız, ancak” gibi sözcükler örnek verilebilir.

Örnek 9

Dikey şekilde katlanabilen akıllı telefon piyasaya çıkıyor.

Diğer akıllı telefonların iki katı fiyatına satışa sunulacak.

Pili, hızlı şarj özelliği ile yarım saatte dolduruyor.

Telefonun üç farklı yüzüne yerleştirilmiş kameralar bulunuyor.

Görselde bir akıllı telefon hakkında bilgiler verilmiştir.

Buna göre hangi sembolün altında verilen ifadede karşılaştırma yapılmıştır?

A)

B)

C)

D)

Çözüm 9

Fiyat bakımından diğer telefonlar ile karşılaştırma yapıldığı için,

Cevap: B seçeneğidir.

Anahtar Bilgi

BENZETME CÜMLELERİ

Bir varlığın özelliklerini anlatmak için başka bir şeyi örnek olarak gösteren cümlelerdir.

Bir kavramı açıklarken bilinen ve ondan daha etkin benzerinden yararlanmaktır.